

Samizdat dneška a budoucnosti

Přestože v naší zemi uplynulo již více než dvacet let od pádu železné opony a je u nás dovolena v podstatě jakákoliv vydavatelská činnost, není tomu tak ve všech zemích. Tam, kde stále převládá extrémně levicový směr, komunismus jsou stále autoři omezeni linií idejí politického režimu a v případě nesouladu jejich díla s názory vlády, jsou nuceni vydávat svá díla v samizdatu případně odejít do exilu a publikovat ze zahraničí. Dovolují si jmenovat dvě: Čínskou lidovou republiku a Kubu.

V obou těchto zemích jsou autoři literatury velmi omezeni požadavky režimu na ideový obsah jejich děl. V kontrastu dnešní moderní doby plné pokroku zdá se tato situace v podstatě absurdní. Zatímco my svobodně cestujeme, říkáme svůj názor či právě publikujeme své myšlenky v těchto zemích nedaleko pokrokových států, můžete pro své vyjádření přijít o svou svobodu nebo způsobit různá omezení pro svou rodinu.

Čína

Například v Číně neoficiální autoři často publikují svá díla prostřednictvím Svazu spisovatelů veřejně, ale pouze do doby než je shledáno ideologicky závadným a zakázáno. A poté to zkoušejí zase znovu s jiným dílem. Díky tomuto může autor, ale časem přijít i o možnost svá díla zveřejňovat úplně.

Mnoho velmi zajímavých osobností tamní literatury jsou postiženi právě těmito omezeními. Za všechny chci jmenovat například Gao Sing – ť'iena, čínského autora nuceného emigrovat do zahraničí, nositele Nobelovy ceny. Právě on vyřkl výrok: "Literatura musí být nad politikou. Literatura neslouží politice ani morálním soudům a nesmí být omezena žádnou doktrínou." Jeho díla byla zakázána v Číně vydávat a šířit a jeho práce byla šířitelná pouze samizdatem. Tato tíživá situace ho donutila emigrovat ze země. Nastává tedy otázka, je možné omezovat takto osobnosti, které se chtějí svobodně vyjadřovat? Není to snad omezení jejich základních práv? Dle mého názoru ano. V takovémto případě je opravdu velmi důležitým východiskem samizdatové vydávání. Ne každý totiž pro svobodu slova dokáže opustit svou vlast a místa spojená se svým dosavadním životem. Jako se s tím často právě u těchto autorů

setkáváme za všechny budu jmenovat například v USA žijícího básníka Bei Dao nebo Dai Sijie.

Považuji za důležité také zmínit to, že ani tisk v těchto zemích není svobodný. Je ve vleku vlády. Stejně jako v naší zemi před rokem 1989 se najdou lidé, kteří jsou ochotni publikovat tisk v samizdatu podobně jako u nás dříve Lidové noviny. V Číně se jedná například o exilový časopis Jintian. Je správné, že lidé nemohou dostat pravdivé informace o své zemi? To že cokoliv si v novinách přečtou, musí být v souladu s diktátem vlády?

Kuba

Problém omezování tvůrců literatury je viditelný i v dalším státu se socialistickým zřízením jménem Kuba. Zde vidíme, že zakázaný projev svých myšlenek nemusíme publikovat pouze v knižní podobě, ale také v podobě elektronické. Za všechny bych ráda jmenovala mladou Kubánku jménem Yoani Sánchezová, která prostřednictvím svého internetového blogu s názvem Generace Y publikuje své články. Tato stránka ale byla po nějaké době na Kubě zakázaná, ale její majitelka ani dál nezháhá a stále publikuje do zahraničí, její články jsou překládány do mnoha jazyků, mezi nimi je například i čeština. Tedy ani na „světové síti“ nejsou lidé v těchto zemích svobodní a podléhají přísné cenzuře. Přestože lidé z celého světa jsou články fascinováni, vláda země je považuje za ohrožení „pořádku“ ve své zemi. Je tomu tak? Není snad věcí každého člověka tvořit si vlastní názor a moci jej vyjádřit? Nemělo by být snahou vlády být v souladu s obyvateli státu?

Samizdatový tisk časopisů není jen doménou Číny. Stejně tak se snaha vydávat tisk v samizdatu projevila i na Kubě v období devadesátých let díky skupině kolem Carlose Aguilery. Snažili se také vydávat díla zakázaných autorů jako například Heberto Padilla nebo Cabrera Infante. Jejich snaha byla však režimem odměněna zákazem publikace a Aguilera emigroval.

Dalším projevem omezování projevu lidí na Kubě jsou například tajné překlady zakázaných knih a články proti režimu, které putují prostřednictvím emailů od člověka k člověku.

Má práce mě přiměla k zabývání se myšlenkou komfortu, který již dnes u nás máme, svobodou cestování, vyjadřování i vlastní seberealizaci v kontrastu s omezováním lidí, ubíjením jejich myšlenek a postojů. V případě, že chtějí žít v poklidu, raději se nevyjadřují a drží se v ústraní. O to víc mě těší, že se najdou lidé, kteří jsou ochotni vystavit sami sebe nebezpečí a snaží se dát ostatnímu světu najevo, že u nich stále ještě není v tomto ohledu něco v pořádku. V těchto zemích je samizdatová literatura bez rozporu velmi důležitá, ale nebylo by všem mnohem lépe, kdyby nemusela existovat vůbec?

Použité zdroje:

FAIRBANK, John K. *Dějiny Číny*. Praha : Lidové noviny, 2010. 665 s.

LIŠČÁK, Vladimír. *Dějiny Číny, Taiwanu a Tibetu v datech*. Praha : Libri, 2008. 782 s.

WIDOR, Claude. *The samizdat press in China's provinces* . USA : Stanford University, 1987. 157 s.

<http://peopleinneed.cz/index2.php?id=116&idArt=228>

<http://cck-isc.ff.cuni.cz/1pubs/OlgaLomova/clan/iLiteratura04.htm>

<http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=116&idArt=1046>